

EEN OPEN BRIEF

Deze uitgave is het resultaat van een meerjarige zoektocht naar de oorsprong en structuur van de “Lof der Zotheid” van Erasmus van Rotterdam in combinatie met de tekst van het werk zoals deze in 1511 voor het eerst in druk verscheen. De inhoud daarvan wordt aangeboden in STAPPEN, opdat de betekenis van elk onderwerp afzonderlijk tot zijn recht kan komen.

De ondertitel– “Ons Zot gedrag in Stappen” – voegde ik toe als bijdrage aan de ontsluiting van het werk.

Cornelis Augustijn, 1928- 2008, biograaf van Erasmus, stelde dat de “Lof der Zotheid”, het meest bekende, ook zijn slechtst gekende werk is.

Wie de “Lof der Zotheid” benadert als een specimen van het genre of de categorie die met “lofdicht” wordt aangeduidt, komt bedrogen uit.

Een regulier exordium, waarin de spreker zich voorstelt, zijn herkomst aangeeft en het onderwerp van de rede aankondigt, is er niet.

De definitie of een toelichting van het onderwerp dat schittert boven de rede, blijft achterwege. De peroratie , die het hoogtepunt van de lofprijzing moet vormen, wordt willens en wetens weggelaten, zoals uit de laatste regels van het werk blijkt.

Kort gezegd: waar de voorwaarden, die de kwalificatie “Lofdicht” moeten rechtvaardigen, ontbreken, komt deze te vervallen.

Wat hebben we nu in handen, in plaats van wat al sinds 1511 jaar als de “Lof der Zotheid” en lofdicht, te boek heeft gestaan?

WIE het werk openslaat na de begeleidende “Brief aan Thomas More”, wordt geconfronteerd met een vrouw, die zich als de “Godin van Dwaasheid” voorstelt als Moria in het Grieks en in het Latijn als Stultitia en die een lofredde op zichzelf wil houden, alle regels en voorschriften van de retorica negeert en van zins is om “alles naar buiten te brengen wat haar “voor de mond komt”. Bovendien wil zij het bewijs leveren dat zij de hele mensheid in haar macht heeft, inclusief de machtigsten.

Erasmus gaat hierin met haar mee en geeft in zijn “Lof der Zotheid” van begin tot eind een ononderbroken opsomming van voorbeelden van zichtbaar zot menselijk gedrag en dat is precies wat in de ondertitel tot uitdrukking komt: Het “ons” wijst op een persoonlijke betrokkenheid, “Zot gedrag” betekent dat er gelachen wordt om ons zelf en dat kan niet iedereen.

Het is pijnlijk om niet serieus genomen te worden en het kost altijd enige overwinning van jezelf om zichzelf niet serieus te nemen .

Dat kan ook beslist niet in ieder gezelschap.

In andere woorden: “De lof der Zotheid” vergt iets van haar lezers: zij prikkelt, daagt uit, confronteert en kan, voor wie in de “Lof der Zotheid” de spiegel herkent, tot bezinning van eigen gedrag leiden.

Nu zal er altijd iemand opstaan , die zegt:” Laat de lezer dat zelf maar ontdekken”.

De betekenis van Thomas More voor het ontstaan van de “Lof der Zotheid” is aanzienlijk.

De toelichting bevat de kiemen voor een heroverweging voor de “Lof der Zotheid”.

Als oud onderwijsgevende en het didactisch beginsel van het “ontdekkend leren” van harte omarmend, meen ik, dat de ondertitel kan bijdragen om van de “Lof der Zotheid” ook het meest gekende werk van Erasmus te maken.

Met vriendelijke groet,

Klaas Potjewijd

Emailadres: erasmuspotjewijd@gmail.com

Klaas Potjewijd 2024